

27 april 2021

a21-0160
TB/JL

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

S2021/02250

Yttrande över promemoria - Konsekvenser av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och framför följande synpunkter:

Kommunal har länge framhållit att det är en absolut nödvändighet att åldersgränserna i socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen justeras uppåt i samma takt som åldersgränserna i pensionssystemet höjs. Höjda åldersgränser i dessa system möjliggör att individer som uppbär dessa ersättningar, kan vänta med att ta ut pension och därmed få en högre pension. Att justeringarna i trygghetssystemen sker från och med år 2023 ser vi därför som något mycket positivt.

Kommunal är däremot kritiska till att höja åldersgränserna i pensionssystemet innan pensionsavgiften höjs och innan nödvändiga förbättringar inom arbetsmiljö är på plats. Kommunal är även kritiska till att en höjning av åldersgränserna sker utan att regelverket kring sjukförsäkringen har lättats upp. Höjningen av åldersgränserna i pensionssystemet kommer av den anledningen leda till att många utslitna löntagare tvingas jobba längre upp i åldrarna av ekonomiska skäl. Bland annat drabbas alla som nekas sjukersättning eller sjukpenning, vilka som en konsekvens av att trygghetssystemen brister ”väljer” att ta ut pensionen tidigare.

Särskilt problematiskt för medlemmarna i Kommunal som har relativt låga löner är dock att åldersgränsen för tidigaste uttag av garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd höjs. Tanken med garantipensionen är att utgöra ett grundskydd för dem som har haft låga eller inga arbetsinkomster. Men med nuvarande låga inkomstgrundade pensioner behöver dock en stor grupp av vanliga löntagare, efter ett helt arbetsliv, förlita sig på grundskyddet för att kunna försörja sig som pensionär. Höjda åldersgränser för tidigaste uttag av garantipension kommer därför leda till att individer som haft vanliga arbetsinkomster, tvingas skjuta upp sin pensionsålder till den tidigaste ålder då man kan ta del av grundskyddet. Eftersom kvinnor har lägre löner än män kommer det drabba fler kvinnor än män. En tidigare pensionsålder än vid tidsgränsen för grundskydd kommer av ekonomiska skäl inte vara möjlig för många. De som inte orkar jobba så länge och behöver gå i pension tidigare kommer troligen behöva ta ut sin tjänstepension över en kortare tidsperiod, vanligen 5 år, vilket leder till större risk för fattigdom senare i livet.

Löntagare som haft högre pensioner som har en chans att tjäna in till sin egen pension och hamna över nivån för rätten till grundskydd kommer däremot kunna gå i pension tidigare. Vi anser att det inte är rimligt att personer med vanliga inkomster och ett långt arbetsliv bakom sig

måste vänta ännu längre på att kunna gå i pension. Det rör sig om diskriminering av låglönetagare.

Innan åldersgränsen för garantipension höjs behöver också pensionsavgifterna höjas, så att det blir möjligt för människor i arbetaryrken att få en så pass hög pension att det går att försörja sig på den intjänade pensionen utan att behöva ta del av grundskyddet. För att få en direkt effekt bör höjningen ske även retroaktivt så de som redan i dag är pensionärer eller har hunnit jobba en längre tid får en högre pension.

För att blidka LO-grupperna har en undantagsregel tagits fram. Personer som uppfyller ett särskilt förvärvsvillkor föreslås ha ren fortsatt rätt till garantipension och bostadstillägg vid 65 års ålder även efter att åldersgränsen höjs. Förvärvsvillkoret innebär att den enskilde ska ha arbetat i minst 44 år och för vart och ett av dessa år haft pensionsgrundande inkomst som uppgått till lägst två inkomstbasbelopp. I vår mening är detta ett allt för stramt förvärvsvillkor. Att det krävs hela 44 år gör att många som är i behov att gå vid 65 eller tidigare inte kommer kunna uppfylla villkoren, bland annat grupper som varit föräldralediga, arbetslösa eller sjuka utan att få ersättning. Även individer som kommit till Sverige senare i livet drabbas.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Josepha Lindblom
Utredare